

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 11930-07-18 מדינת ישראל נ' חטיב ואח'

תיק חיצוני: 1806/16

בפני כבוד השופט עודד שחם

מעוררים	מדינת ישראל
	על ידי מ' וילינגר, עו"ד, ות' אראל, מפרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)
	נגד
משיבים	1. חטיב 2. חטיב 3. חטיב 4. חטיב

על ידי ב' אחסתרובה, עו"ד, וד' שנהר, עו"ד

פסק דין

- 1
- 2
- 3 בפניי ערעור מנהלי.
- 4 1. הערעור הוגש על ידי מדינת ישראל – משרד הפנים – רשות האוכלוסין וההגירה (להלן –
- 5 המערערת). הוא מופנה נגד פסק דינו של בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב–
- 6 1952 (להלן, בהתאמה – בית הדין וחוק הכניסה לישראל), בערר (י-ם) 16-1806 מיום 23.5.18 (כב' הדיין א' אזר). בפסק הדין, התקבל ערר של המשיבים על החלטה של משרד הפנים לבטל את רישיון
- 7 הישיבה בו החזיקה המשיבה 2 (להלן – המשיבה) מכוח ההליך המדורג לאיחוד משפחות, ולהפסיק
- 8 את ההליך האמור. ההחלטה התבססה על פיגוע דקירה שביצע בנה של המשיבה.
- 9
- 10 2. לאחר שנתתי דעתי לטענות הצדדים, על רקע החומר שבפניי, הגעתי למסקנה כי יש לדחות את
- 11 הערעור. אעמוד עתה על הטעמים ביסוד מסקנה זו.
- 12 3. המשיבה היא ילידת שנת 1976. היא נישאה בשנת 1996 למשיב 1, תושב ישראל, יליד 1969.
- 13 בקשה לאיחוד משפחות הוגשה על ידי המשיב 1 ביום 12.12.1999. הבקשה אושרה ביום 23.1.01.
- 14 מכוחה, קיבלה המשיבה היתר מת"ק, אשר התחדש מדי שנה עד לשנת 2016. ביום 12.10.2015,
- 15 ביצע בנם של בני הזוג (אשר נולד ביום 28.3.1998) פיגוע דקירה, בו נפצע קל לוחם מג"ב. הבן

בית המשפט המחייב בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 18-07-11930 מדינת ישראל נ' חטיב ואח'

תיק חיצוני: 1806/16

- 1 נהרג במהלך הפיגוע. בהמשך לכך, שלח המשיב ביום 23.12.15 הודעה, על כך שהוא שוקל לסרכ
2 את הבקשה לאיחוד משפחות בשל הפיגוע האמור. נערך שימוע (10.1.16). בהמשך לכך, התקבלה
3 החלטה (15.3.16) על ביטול אישור המת"ק של המשיבה, בשל הפיגוע. כנגד החלטה זו הוגש הערר
4 הנוזכר לעיל, אשר התקבל.
- 5 4. למען שלמות התמונה יצוין, כי בהמשך להגשת הערר, התקבלה אצל המשיב החלטה נוספת
6 (3.11.16, להלן – החלטה המשלימה), בה הוספו נימוקים להחלטה המקורית, ובהם היותה של
7 המשיבה אפטרופסית טבעית של המפגע, וככזו נושאת באחריות למעשיו מכוח חובתה להשגיח
8 ולפקח על ילדיה הקטינים; הוסר האפשרות לנתק את מעשיו של הבן מסביבת משפחתו בה גדל
9 והתחנך; העדר תחושת אחריות של המשיבה למעשה, נוכח דברים שאמרה בשימוע שהתקיים לה;
10 ביצוע הפיגוע במסגרת גל של פיגועי כוודדים, לגביהם עולה מבריקת גורמי הביטחון כי הסיבות
11 להם נגעו בין היתר לקיומם של קשרים משפחתיים. כסיכום החלטה זו נכתב, כי "איננו יכולים להקל
12 ראש עם מתן רישיונות שהייה בישראל, למי שתחת השגחתו ובאחריותו הורית, בוצע פיגוע שנאה
13 נגד מדינת ישראל".
- 14 5. אוסיף עוד, כי במהלך הדיון שהתקיים בפני בית הדין, ניתנה פראפרזה גלויה מורחבת מטעם
15 גורמי הביטחון, בה צוין כי באוכלוסיית דור ב' בישראל ניכר ייצוג יתר מתמשך כמעורבות בטרור
16 ביהם לחלקה באוכלוסייה, המצביע על רמת האיום הנגזרת ממנה; וכי, בין היתר, במהלך ההסלמה
17 הביטחונית האחרונה (החל מאוקטובר 2015), כיצעו ערבים ישראלים מספר פיגועים משמעותיים,
18 כאשר כמחציתם בוצעו על ידי בני דור ב'.
- 19 6. סעיף 2 לחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג–2003 (להלן – חוק הוראת
20 השעה) קובע, כי בתקופת תוקפו של חוק זה, ועל אף האמור בכל דין, שר הפנים לא ייתן לתושב
21 אזור רישיון לישיבה בישראל לפי חוק הכניסה לישראל. סעיף 3 לחוק הוראת השעה מסייג את סעיף
22 2 האמור, וקובע, כי לשר הפנים שיקול דעת לאשר בקשה של תושב האזור למתן היתר לשהייה
23 בישראל במקרים מסוימים, המפורטים בו. סעיף זה חל על העניין. בסעיף 3 לחוק נקבע, כי לא
24 יינתן היתר לשהייה בישראל או רישיון לישיבה בישראל, לתושב אזור, אם קבע שר הפנים, "כשהאם
25 לחוות דעת מאת גורמי הביטחון המוסמכים, כי תושב האזור או המבקש האחר או בן משפחתם
26 עלולים להוות סיכון בטחוני למדינת ישראל".

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 18-07-11930 מדינת ישראל נ' חטיב ואח'

תיק חיצוני: 1806/16

7. יש ממש בטענת המערערת, כי בהפעילו את הסמכות להחליט אם ליתן מעמד לבן זוג זר הנשוי לתושב או אזרח ישראל, יש לשר הפנים שיקול דעת רחב (בג"ץ 758/88 קנדל נ' שר הפנים, פ"ד מו(4) 505 (1992); בג"ץ 3373/96 זנאתרה נ' שר הפנים (16.10.1996)). עם זאת, החלטה כאמור אינה חסינה מביקורת שיפוטית. עליה להיות מידתית, היינו לתכלית ראויה, ותוך פגיעה שאינה עולה על הנדרש בזכויות יסוד (במקרה הנוכחי, זכות היסוד לחיי משפחה). עליה להיות מבוססת על שיקולים ממין העניין, ועל מתן משקל ראוי לשיקולים אלה.
8. כפי שציין בית הדין בפסק דינו, בחינת הסיכון הביטחוני נעשית על ידי משרד הפנים על יסוד בחינה פרטנית (ראו בג"ץ 2028/05 אמארה נ' שר הפנים (10.7.2006)). ההסדר שנקבע בחוק הוראת השעה משקף את התובנה, כי טיבו של הסיכון הביטחוני בו מדובר עלול להיות לא רק סיכון ישיר, אלא גם סיכון עקיף, הנובע מבני משפחתו הקרובים של מבקש ההיתר (ראו בג"ץ 7444/03 דקה נ' שר הפנים (22.2.2010); ראו גם בג"ץ 1740/04 עיאט נ' שר הפנים (31.7.2006)). הדברים אמורים גם "בהשש לסיוע, מדעת ושלא מדעת, שעלול לתח המבקש השוהה בישראל, לקרוב משפחה מדרגה ראשונה הזומם לבצע פעילות עוינת או התרנית נגד המדינה" (דברי חברי, כב' השופט י' נועם בעת"מ (מנהליים י-ם) 677/06 דיא נ' שר הפנים (3.11.2006)). כפי שצוין בעניין דקה הנ"ל, במסגרת האיזונים הנעשים על פי חוק הוראת השעה, "ניתן משקל רב במיוחד להיבט הביטחוני". כן נאמר באותה פרשה כי "אל מול המניעה הביטחונית הישירה או העקיפה, על הרשות להעריך במקרה הקונקרטי את משקלה של הפגיעה בזכות המשפחה, בשים לב למלוא הנתונים הרלוונטיים לעניין. ככל שהפגיעה בזכות המשפחה מתעצמת, כך גדרש כי משקל הסיכון הנשקף ממבקש ההיתר, בין סיכון ישיר, בין סיכון עקיף, יהיה רב יותר".
9. לעניין ההישענות על מידע מסווג, ועל הערכות גורמי הביטחון, נפסק בהקשר זה בעניין אמארה הנ"ל, כי
- "הבדיקה האינדיבידואלית נסמכת, לא פעם, על מידע מודיעיני המצוי בידי גורמי הביטחון. הערכת עוצמתו של הסיכון הביטחוני נעשית, כמו במקרים רבים אחרים הכרוכים בסיכונים הביטחוניים, על בסיס הומר מודיעיני חסוי ... פרקטיקה זו, של בחינת בקשות לאיחוד משפחות על יסוד מידע חסוי שאינו מוצג למי שזכותו נפגעת ואינו קביל בבית משפט, היא הכרח בל יגונה. כאשר מתקבל מידע קונקרטי בדבר מניעה בטחונית, יהא מקורו אשר יהא, קמה למשיב עילה לשקול את מניעת מתן המעמד המבוקש".

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 18-07-11930 מדינת ישראל נ' חטיב ואח'

תיק חיצוני: 1806/16

- 1 10. המערערת אינה חולקת על קביעתו של בית הדין, כי לא מיוחסת למשיבה מניעה ביטחונית
- 2 ישירה או עקיפה. בהקשר זה בית הדין קבע, לאחר עיון בחוות דעת כללית שהוצגה לו בדבר הסיכון
- 3 הנשקף מתושבי או אזרחי ישראל שהינם דור ב' לאיחוד משפחות, כי זו אינה מבססת איזו מן
- 4 העילות הקבועות בחוק הוראת השעה, לשם שלילת מעמדו של תושב האזור.
- 5 11. עיינתי בחוות הדעת האמורה (10.9.17). מן העיון עולה, כי לקביעת בית הדין בעניין זה יש
- 6 יסוד. אכן, התפיסה של חוק הוראת השעה היא של סיכון קונקרטי, ישיר או עקיף, הנובע מאדם
- 7 מסוים. בחוק לא נקבעה עילה המבוססת על שיקול הרתעתי כללי. מחוות הדעת לא עולה סיכון
- 8 קונקרטי כאמור הנובע מן המשיבה. זו אף זו, אין בחוות הדעת הערכה של הגורם המקצועי, לפיה
- 9 דחיית בקשתה של המשיבה אוצרת בחובה ערך מוסף בטחוני, ולו במישור ההרתעתי הכללי. יוצא,
- 10 כי חוות הדעת אינה מספקת תמיכה של ממש להחלטת משרד הפנים. הוא הדין בדברים שנאמרו על
- 11 ידי הגורמים המקצועיים בדיון במעמד צד אחד בבית הדין, אשר הובאו לעיוני. הדברים אמורים
- 12 ביתר שאת בשים לב לכך, שמעיקרה, החלטת משרד הפנים אינה מבוססת על שיקולי הרתעה,
- 13 ספציפית או כללית¹.
- 14 12. אשר לנימוקים שבהחלטה המשלימה. לטענת המערערת, ניתן למצוא עוגן להחלטה בכך
- 15 שלמשיבה מחויבות בסיסית לדאוג שכל מי שנמצא תחת אחריותה לא יפגע בכיטחון המדינה.
- 16 במישור העקרוני, בית הדין קיבל כי מחויבות כזו קיימת. עם זאת, בכך לא די. ממחויבות כללית
- 17 כאמור לא צומחת, ואף לא יכולה לצמוח, מעין אחריות מוחלטת של המשיבה לכל מה שעשה בנה.
- 18 יש להזכיר, כי אין מדובר בילד צעיר, כי אם בקטין על סף הבגירות. נתון זה משליך בהכרח על טיב
- 19 ומידת הפיקוח הסביר שניתן לצפות לו מצד הוריו. אוסיף, כי בהקשר קרוב פסק בית המשפט
- 20 העליון, עוד לפני שנים רבות, כי "כידוע, אין בחוק שלנו אחריות שלוחית כללית של הורים בתור
- 21 שכאלה לרשלנות ילדיהם. אבל הם חבים חובת זהירות ישירה של השגחה על מעשי ילדיהם שלא
- 22 יזיקו, לפי מידת הזהירות הרגילה של הורה סביר" (ע"א 290/68 אריאלי נ' צינק, פ"ד (2) 645
- 23 (1968)), בעמוד 649 לפסק הדין). במקרה הנוכחי, אין טענה או תשתית כי המשיבה הייתה בסוד
- 24 כוונותיו של בנה. אין טענה או תשתית כי עצמה את עיניה ביחס לכוונות אלה. אף אין טענה או
- 25 תשתית כי גילתה רשלנות לעניין מעשיו. בנסיבות אלה, אין בידי ליחס משקל רב לטיעון האמור.

¹ בית הדין התייחס בפסק דינו לחוות דעת נוספת, אשר נזכרה בפסק דין בעתי"מ (מנהליים ח"י) 16-05-57857 שר הפנים נ' יוד (6.8.2017), חוות הדעת האמורה התייחסה לאפקט המרתיע של ביטול אזרחותם של מעורבים בטרור בני דור ב' לאיחוד משפחות, כלפי בני דור ב' אחרים. היא אינה רלוונטית למקרה שבפניי, בו לא מדובר בהחלטה הנוגעת למעמדו של מי שהיה מעורב בטרור.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 18-07-11930 מדינת ישראל נ' חטיב ואח'

תיק חיצוני: 1806/16

13. אשר לנימוק שניתן על ידי משרד הפנים, הנוגע לכך, שהמשיבה לא נטלה אחריות למעשה בנה, ואף התכחשה בראיון לעובדה כי ביצע פיגוע, בציינה כי "הם (אנשי כוחות הביטחון – ע.ש.) ירו בו". עמדה זו של המשיבה, העולה מן הראיון שנערך לה, אינה מצביעה על תמיכה בטרור, קל וחומר על הסתה מצידה לטרור. זאת ועוד, מהודעתה של המשיבה במשטרה, אשר צורפה כנספח לעיקרי הטיעון מטעם המשיבים, אף עולה בבירור היפוכו של דבר. כך, כאשר נשאלה המשיבה האם בנה היה שייך לארגון פלסטיני כלשהו, השיבה בשלילה, והוסיפה "אני כל הזמן דואגת שהילדים לא ייכנסו לדברים האלה..." (הודעה, 12.10.15, עמוד 2).
14. אכן, צודקת המערערת בגישתה העקרונית, לפיה אקט של טרור, באשר הוא, הוא מעשה חמור, הראוי לכל גינוי. הדברים אמורים בוודאי נוכח נסיבותיו של המקרה הנוכחי, עליהן עמדתי. עם זאת, בהתחשב בטיבם הייחודי של יחסי הורים עם צאצאיהם, קשה ליחס משקל רב לעמדתה האמורה של המשיבה בראיון, הניתנת להתפרש באופן סביר כתגובה טבעית של הכחשה. מצבה הנפשי של המשיבה לעניין זה משתקף בדברים נוספים שאמרה בראיון, בהתייחסה לפיגוע שביצע בנה ובמהלכו נהרג, לפיהם "אנחנו ... לא יודעים אם זו מציאות או חלום. עד עכשיו לא התרגלנו לזה". ספק גם, אם עמדת משרד הפנים, אשר ייחס משקל משמעותי לעניין זה, עולה בקנה אחד עם תפיסות בסיסיות בדבר חופש המחשבה והדעה. נוכח התמונה העולה ממכלול החומר, קשה שלא להתרשם, כי בהחלטות בעניינה של המשיבה היה טמון יסוד עונשי, בגין מעשים שלא עשתה, ואינה אחראית להם.
15. נוכח האמור, אף אין בידי לקבל את הטענה מרחיקת הלכת שהעלתה המערערת, לפיה קבלת החלטה אחרת על ידי משרד הפנים, הייתה סותרת "עקרונות יסוד בדבר ריבונות המדינה, היותה של המדינה יהודית ודמוקרטית ו...[אינטרסים חשובים אחרים של המדינה]". אכן, בפסיקה קרובה פירש בית המשפט העליון הוראת דין, שעניינה שחרור בערובה של שוהים בלתי חוקיים המצויים במשמורת, באופן המתיר להביא בחשבון שיקולי אינטרס ציבורי, אף ששיקולים כאמור לא הופיעו באופן מפורש בהוראת הדין הרלוונטית (סעיף 13(ב) לחוק הכניסה לישראל; ראו בר"ם 173/03 מדינת ישראל - משרד הפנים נ' סלאמה (9.5.2005)), בפסקה 9 לפסק הדין). ברם, גם אם אניח, כי במסגרת שיקול הדעת הרחב הנתון לרשות בהחלטות מן הסוג הנדון במקרה הנוכחי, היא רשאית לשקול שיקולי תקנת הציבור, דוגמת השיקול לפיו "המדינה לא תיתן יד למהרסה" (בג"ץ 562/86 אל חטיב נ' המחמנה על מחוז ירושלים במשרד הפנים, פ"ד מ(3) 657 (1986), בעמוד 661), במקרה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 11930-07-18 מדינת ישראל נ' חטיב ואח'

תיק חיצוני: 1806/16

1 זה עוצמתם של השיקולים הנטענים, כעולה מן הדיון לעיל, אינה קרובה לבסס את ההחלטות
2 שהתקבלו בעניינה של המשיבה.

3 16. הדברים אמורים ביתר שאת נוכח השיקולים הפועלים כנגד החלטת משרד הפנים, בהם היה
4 עליו להתחשב. בהחלטה טמונה פגיעה של ממש בזכות היסוד של המשיבה, לה שלושה ילדים,
5 לחיי משפחה. בתוך כך מדובר בביטול רישיון בו החזיקה המשיבה שנים ארוכות. בהקשר זה, לא
6 ניתן בהחלטה משקל למשמעות מרחיקת הלכת של עקירת המשפחה מן המקום בו נמצא מרכז הייה
7 משך עשור ויותר, עליה עמדה המשיבה בראיון שנערך לה ביום 10.1.16. כדבריה, "מה אשמתם של
8 הוריו ושל אחיו, אין לנו מקום ללכת אליו, אין לנו דרך לחיות במקום אחר ... אנתנו כל החיים
9 נמצאים בירושלים ...".

10 17. במכלול נסיבות אלה עולה, כי גם בהינתן שיקולי תקנת הציבור להם טוען משרד הפנים,
11 ההחלטה שקיבל בעניינה של המשיבה היא, כבירור, בלתי מידתית. משכך, אין כל עילה להתערב
12 בפסק דינו של בית הדין, אשר הורה על ביטול ההחלטה. הדברים אמורים ביתר שאת, כשיש לב
13 לריסון בו נוהג בית משפט זה ככלל בהתערבות בהחלטותיו של בית הדין, נוכח המומחיות ממנה
14 נהנה בית הדין בנושאים המובאים לפתחו.

15 18. נוכח כל האמור, הערעור נדחה. המערערת תישא בהוצאות המשיבים בסך של 10,000 ש"ח.
16 לסכום זה אין לצרף מע"מ. הוא משקף את היקף העבודה שנדרשה בהליך זה, ואת הקביעות לעיל.
17 הוא ישולם עד ליום 10.2.19. החומר החסוי שהועבר לעיוני (הוות דעת השב"כ שנמסרה לבית הדין,
18 פרוטוקול הדיון שהתקיים במעמד צד אחד בבית הדין) יושב לשב"כ ולבית הדין.

19 ניתן היום, כ"ו טבת תשע"ט, 03 ינואר 2019, בהעדר הצדדים.

20

עודד שחם, שופט

21

22

23

24